Instanţa de fond: Judecătoria Chişinău, sediul Rîşcani (jud. G. Mîţu)
Dosarul nr. 3r-98/24 (2-24011974-02-3r-15032024)

D E C I Z I E

15 aprilie 2024 mun. Chişinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău

Completul de Contencios Administrativ în componența:
Preşedintele completului, Sîrbu Victoria
judecătorul Braga Angela și Negru
Judecătorii Veronica

examinând în ordine de recurs, recursul declarat de ***** împotriva încheierii Judecătoriei Chişinău, sediul Rîşcani din 22 februarie 2024, adoptată în temeiul cererii de chemare în judecată înaintată de ***** către Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova cu privire la accesul la informație,

C O N S T A T Ă:

Poziția instanței de fond:

La data de 26 ianuarie 2024 reclamantul ***** s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată către Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, solicitând:

- constatarea ca fiind neîntemeiat refuzul tacit a Serviciului de Informaţii şi Securitate de a furniza informaţiile cerute de reclamantul *****,

- obligarea Serviciului de Informaţii şi Securitate de a furniza lui ***** următoarele informaţii:

1. copiile actelor care au stat la baza deciziei de a include pe cet. ***** în Lista persoanelor fizice în raport cu care sunt suspiciuni de afiliere cu cet. ***** - Anexa la Dispoziţia CSE nr. 45 din 31.10.2022 cu modificările ulterioare;

2. informaţia explicînd sub care indice din cele expuse în pct. 1.1, lit. a), indicii i) - vi) a Dispoziţiei a fost încadrată suspecţia de afiliere a cet. ***** cu *****;

3. informaţia privind instituţia publică (în cazul existenţei acesteia) care a transmis în adresa Serviciului de Informaţii şi Securitate datele care au dus la includerea cet. ***** în Lista persoanelor fizice în raport cu care sunt suspiciuni de afiliere cu cet. *****;

4. informaţia privind numărul cauzei penale şi instituţia în gestiunea căreia

se află această cauză penală unde cet. ***** împreună cu alte persoanei fizice în raport cu care sunt suspiciuni de afiliere cu cet. ***** şi / sau nemijlocit cu cet. ***** deţin calitatea de bănuit fie învinuit fie inculpat;

- aplicarea faţă de persoana responsabilă a unei amenzi prevăzute în art. 29 a Legii nr. 148/2023 pentru refuzul de a prezenta informaţiile solicitate de *****,

- încasarea din contul Serviciului de Informaţii şi Securitate a cheltuielilor judiciare şi de asistenţă juridică după caz.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 22 februarie 2024 s-a declarat inadmisibilă cererea de chemare în judecată înaintată de ***** împotriva Serviciului de Informații și Securitate cu privire la accesul la informație, în temeiul art. 207 alin.(2) lit.d) Codul administrativ.

Solicitarea recurentului:

La data de 06 martie 2024 ***** a declarat cerere de recurs împotriva acesteia, solicitând admiterea cererii de recurs, cu casarea încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 22 februarie 2024.

La data de 15 martie 2024 cauza dată a fost repartizată judecătorului Sîrbu Victoria, membrii completului fiind judecătorii Braga Angela și Negru Veronica.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 19 martie 2024, s-a stabilit recurentului ***** un termen pentru prezentarea dovezii de achitare al taxei de timbru în mărime de 200 lei, neajunsul respectiv fiind înlăturat în termen la data de 20 martie 2024.

Argumentele părților:

În motivarea cererii de recurs a invocat recurentul argumente similare celor expus în cererea de chemare în judecată din 26 ianuarie 2024, invocând suplimentar că, la data de 25.10.2023 a înaintat către Serviciul de Informaţie şi Securitate o cerere prin care a solicitat informaţii privind includerea lui ***** în Lista persoanelor fizice în raport cu care sunt suspiciuni de afiliere cu *****.

Explică că, la solicitarea reclamantului din 25.10.2023 Serviciul de Informaţie şi Securitate nu a răspuns şi informaţia solicitată de reclamant nu a prezentat.

Ca urmare, la data de 30.11.2023 reclamantul ***** a depus în faţa Serviciului de Informaţie şi Securitate o cerere prealabilă, prin prisma prevederilor Legii nr. 982/2000, solicitînd prezentarea la adresa de contact a solicitantului a datelor cerute prin adresarea din 25.10.2023. Nici la cererea prealabilă nu a parvenit nici un răspuns. Ca urmare, la data de 26.01.2024 recurentul a depus cererea de chemare în judecată prin care a solicitat obligarea furnizorului de date să prezinte informaţiile solicitate.

Consideră recurentul că, încheierea contestată reprezintă o îngrădire a accesului liber la justiţie, fiind astfel totalmente ilegală, făcând trimitere la dispozițiile art. 23 alin. (1), (2) Legii 982/2000, considerând în acest sens că

legiuitorul a oferit solicitantului de informaţii o normă dispozitivă supletivă, prin care a lăsat la latitudinea părților să-și stabilească ele, prin acordul lor de voinţă, o anumita conduită. Aceeaşi idee este expusă şi în pct. 36 a Hotărîrii Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr. 1 din 02.04.2007.

Susține că, prin prisma art. 11, alin. (2), lit b) a Legii nr. 982/2000 numirea unui funcţionar responsabil pentru efectuarea procedurilor de furnizare a informaţiilor oficiale reprezintă obligaţia directă a intimatului, este cert că cererea privind accesul liber de informaţie depusă de recurentul ***** la data de 25.10.2023 urma să fie examinată anume de funcţionarul specificat la art. 15, alin. (1) şi (2) Legii nr. 982/2000. Iar deja cererea prealabilă la inacţiunea acestui funcţionar, depusă la data de 30.11.2023 urma a fi examinată de conducerea ierarhic superioară a respectivului funcţionar.

Opinează că, la caz se constată ierarhia dublă a examinării cererii recurentului – I etapă – cererea din 25.10.2023 – funcţionarul responsabil, a II etapă – cererea prealabilă din 30.11.2023 – conducătorul ierarhic superior a funcţionarului responsabil, dar şi dualitatea la alegere a apărării drepturilor sale – fie pe calea extrajudiciară fie direct în instanţa de judecată, fiind cert că recurentul reclamant ***** a respectat întocmai prevederile legale şi s-a adresat în instanţa de judecata cu respectarea atît a termenelor cît şi a procedurilor necesare, inclusiv stabilite de art. 208 Cod administrativ.

La data de 20 martie 2024 ***** a depus o cerere de recurs suplimentară prin care a indicat că deși instanța corect a menționat prevederile art. 64 alin. (2) Codul administrativ, instanța nu a pus în aplicare prevederile art. 209 alin. (2) Codul administrativ, prin urmare, nesoluționarea în termen legal al cererii reclamantului ***** din 25.10.2023 este asimilată unui act administrativ defavorabil, în care lipsește firesc și informația cu privire la exercitarea căilor de atac.

La data de 29 martie 2024, intimatul Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a depus referință asupra cererii de recurs.

La data de 29 martie 2024 ***** a declarat cerere de recurs suplimentar, prin care a invocat că însuși pârâtul consideră obligatorie respectarea procedurii prealabile și doar instanța de judecată în persoana judecătorului primei instanțe este de o altă poziție.

Pe motivele enunțate, solicită recurentul ***** admiterea cererii de recurs.

Verificarea termenului de declarare a recursului:

Conform art. 242 Cod administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis încheierea contestată transmite neîntârziat recursul împotriva încheierii judecătorești

împreună cu dosarul judiciar instanței competente să soluționeze recursul.

La caz, Colegiul Civil a constatat că încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 22 februarie 2024 a fost atacată de recurentul ***** la data de 06 martie 2024.

Astfel, raportând la normele legale precitate la circumstanțele speței, Completul specializat consideră că recursul declarat de *****, este depus în interiorul termenului legal.

Aprecierea instanței de recurs:

Studiind recursul declarat și materialele cauzei, Colegiul consideră că recursul urmează a fi respins ca neîntemeiat, cu menţinerea încheierii instanţei de fond, reieşind din considerentele ce succed.

Conform art. 243 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța respinge recursul.

Conform art. 241 alin.(1), (3) Cod administrativ, (1) Încheierile primei instanţe şi ale instanţei de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărîre, în cazurile prevăzute de prezentul cod şi de alte legi. (3) Pentru contestarea cu recurs a încheierilor judecătorești se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Astfel, actele cauzei atestă că, la data de 25 octombrie 2023 ***** s-a adresat cu o cerere către Serviciul de Informații și Securitate cu privire la accesul la informație.

După cum atestă actele cauzei, Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova nu i-a furnizat reclamantului ***** careva răspuns, fapt care, prin prisma prevederilor art. art. 64, alin. (2) Cod administrativ, se consideră drept respingere a cererii sale.

Prin urmare, la data de 30 noiembrie 2023 ***** s-a adresat cu o cerere prealabilă către Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, însă la aceasta la fel nu a parvenit un răspuns.

Pe cale de consecință ***** s-a adresat cu prezenta acțiune în ordine de contencios administrativ, cu cerințele expuse supra la data de 26 ianuarie 2024.

Prima instanță prin încheierea din 22 februarie 2024, a declarat inadmisibilă acțiunea depusă în contencios administrativ de către *****, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. d) Cod administrativ.

Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, la 06 martie 2024 *****, a contestat-o cu recurs, invocând argumentele expuse mai sus.

În conformitate cu prevederile art. 189 alin.(1) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

Potrivit art.207 alin.(1), alin.(2) lit.d) din Codul administrativ, instanţa verifică din oficiu dacă sînt întrunite condiţiile pentru admisibilitatea unei acţiuni

în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acţiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs. Acţiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special cînd acţiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.209.

Articolul 209 alin.(1) din Codul administrativ statuează că, acţiunea în contestare şi acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. Prevederile art.165 alin.(1) referitoare la nesoluţionarea în termen se aplică corespunzător.

Potrivit art. 64 alin. (2) Codul administrativ, refuzul de a primi sau a examina o cerere se consideră drept respingere a cererii. Aceeaşi regulă se aplică şi în cazul nesoluţionării unei cereri în termen legal.

Prevederile art. 16 Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informaţie (în vigoare la etapa adresării reclamantului către autoritatea pârâtă), informaţiile, documentele solicitate vor fi puse la dispoziţia solicitantului din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai tîrziu de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acces la informaţie.

În conformitate cu art. 22 Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informaţie (în vigoare la etapa adresării reclamantului către autoritatea pârâtă), (1) În cazul în care persoana consideră că drepturile sau interesele legitime în ceea ce priveşte accesul la informaţii i-au fost lezate, ea poate contesta acţiunile sau inacţiunea furnizorului de informaţii la conducerea acestuia şi/sau la organul ierarhic superior al furnizorului în termen de 30 de zile de la data cînd a aflat sau trebuia să afle despre încălcare. (2) *Conducerea furnizorului de informaţii şi/sau organul ierarhic superior al acestuia va examina contestările solicitanţilor de informaţii în decurs de 5 zile lucrătoare şi va informa în mod obligatoriu petiţionarul despre rezultatele examinării în decurs de 3 zile lucrătoare*. (3) Sesizările, prin care sînt atacate acţiunile sau inacţiunea organizaţiilor care nu au organele lor superioare, *sînt adresate direct instanţei de contencios administrativ competente*.

În interpretarea normelor respective, instanța de recurs atestă că într-adevăr legiuitorul a stabilit prerogativa reclamantului de a contesta refuzul autorității de a furniza informațiile solicitate cu o cerere prealabilă, cu condiția în care instituția pârâtă dispune de organe superioare, competente de a soluționa cererea prealabilă, în caz contrar reclamantul urmează a se adresa direct în instanța de judecată.

La caz, după depunerea cererii privind accesul la informație la data de 25 octombrie 2023, precum și expirarea termenului stabilit de lege pentru soluționarea

cererii, ***** a atacat refuzul cu o cerere prealabilă care a fost depusă la data de 30 noiembrie 2023.

În acest sens, urmează a se reține că legiuitorul la art. 22 alin. (2) Legea nr. 982 din 11.05.2000 a prevăzut procedura privind examinarea contestațiilor și anume – 5 zile lucrătoare din momentul adresării, iar despre rezultatele se comunică în termen de 3 zile lucrătoare. Prin urmare, termenul la care cel târziu urma a fi furnizat răspunsul la cererea prealabilă s-a împlinit la data de 12 decembrie 2023.

În temeiul art. 23 Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informaţie (în vigoare la etapa adresării reclamantului către autoritatea pârâtă), (1) În cazul în care persoana care consideră că drepturile sau interesele legitime în ceea ce priveşte accesul la informaţie i-au fost lezate, precum şi în cazul în care nu este satisfăcută de soluţia dată de către conducerea furnizorului de informaţii sau de către organul ierarhic superior al acestuia, *ea poate ataca acţiunile sau inacţiunea furnizorului de informaţii direct în instanţa de contencios administrativ competentă*. (2) Sesizarea instanţei de judecată se va efectua în termen de o lună de la data primirii răspunsului de la furnizorul de informaţii sau, în caz dacă nu a primit răspuns, de la data cînd trebuia să-l primească. *Dacă solicitantul de informaţii a atacat anterior acţiunile furnizorului de informaţii pe cale extrajudiciară, termenul de o lună curge de la data comunicării răspunsului conducerii furnizorului de informaţii şi/sau organului ierarhic superior al acestuia sau, în caz dacă nu a primit răspuns, de la data cînd trebuia să-l primească*.

Completul specializat, reieșind din prevederile enunțate supra, atestă că într-adevăr legiuitorul a optat pentru două opțiuni al solicitantului furnizării informațiilor în cazul unui refuz al autorității publice de a elibera informația solicitată:

- astfel, solicitantul are fie de posibilitatea atacării refuzului cu o cerere prealabilă, în contextul în care autoritatea dispune de organe superioare.

- fie solicitantul dispune de opțiunea de a ataca direct refuzul autorității în ordine de contencios administrativ.

În situația de față se atestă că reclamantul ***** nu s-a încadrat în nici una dintre aceste situații în termenul de 1 lună prevăzut la art. 23 alin. (2) Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informaţie, or, după cum atestă actele cauzei deși cererea cu privire la furnizarea informației a fost depusă la data de 25 octombrie 2023, acțiunea în contencios administrativ prin care a fost atacat refuzul autorității de a furniza atare informație a fost depusă la data de 26 ianuarie 2024.

Totodată, instanța de recurs urmează să rețină atât argumentele intimatului formulate în referință prin care se invocă că și în ipoteza în care reclamantul ***** a optat pentru atacarea refuzului cu o procedură prealabilă, ultimul la fel a omis termenul de adresare în instanța de judecată, or fiind depusă cererea prealabilă încă

la data de 30 noiembrie 2023, termenul limită privind adresarea în instanța de judecată urma a fi calculat cel târziu la data de 13 ianuarie 2024.

Potrivit art. 2 alin. (2) Codul administrativ, anumite aspecte ce ţin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară şi nu contravine principiilor prezentului cod.

Nu urmează a se reține argumentele recurentului ***** cu privire la aplicabilitatea termenului de 1 an privind contestarea refuzului furnizorului de informație, întrucât acestea contravin prevederilor art. 5 alin. (3) Legii nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative care statuează că, normele juridice speciale sînt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecţi strict determinaţi. *În caz de divergenţă între o normă generală şi o normă specială, care se conţin în acte normative de acelaşi nivel, se aplică norma specială*.

Astfel, la caz, nu urmează a fi aplicate dispozițiile art. 209 alin. (2) Codul administrativ, ci prevederile art. 23 alin. (2) Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație (în vigoare la momentul adresării reclamantului).

Raportând prevederile legale citate la circumstanțele expuse, Completul de judecată reține că, instanța de fond întemeiat a ajuns la concluzia că acțiunea este depusă cu omiterea termenului prevăzut de lege, fiind înaintată peste o perioadă care depășește termenul de 1 lună.

Potrivit art. 65 din Codul administrativ, (1) Dacă o persoană, din motive independente de voinţa ei, nu a putut respecta un termen legal, atunci, la cerere, ea poate fi repusă în termen. Culpa unui reprezentant legal sau împuternicit se atribuie reprezentatului. (2) Cererea de repunere în termen se depune în termen de 15 zile de la înlăturarea impedimentului. La cerere se anexează probele care confirmă faptele pe care aceasta se întemeiază şi, suplimentar, se recuperează acţiunile omise. (3) După 6 luni de la expirarea termenului omis repunerea în termen nu mai poate fi solicitată, iar acţiunea omisă nu mai poate fi recuperată, cu excepţia cazului cînd acest lucru nu a fost posibil pînă la expirarea termenului de un an ca urmare a forţei majore. (4) Persoanele interesate pot contesta actul/refuzul autorităţii publice de repunere în termen cu acţiune în contencios administrativ numai odată cu fondul. (5) Repunerea în termen nu se permite în cazurile excluse prin lege.

Completul de judecată reține că, recurentul ***** la depunerea acțiunii nu a solicitat repunerea în termen şi nici nu a invocat careva argumente ce ar justifica omiterea termenului de înaintare a prezentei cererii. În acelaşi context, se va reține că, omisiunea de a formula şi a depune acțiune în instanța de judecată în conformitate cu rigorile Legii şi în termenul stabilit, este imputabilă exclusiv

reclamantului.

Astfel, depășirea termenului de adresare cu acțiune în contencios administrativ, precum și efectele unei asemenea depășiri reprezintă sancțiunea civilă aplicată reclamantului pentru nevalorificarea drepturilor sale în interiorul termenului legal.

În acest context, instanţa de judecată relevă şi opinia Curţii Europene a Drepturilor Omului, expusă în jurisprudenţa sa constantă, care explică că, limitele de termen (prescripţia) impuse în vederea apărării judiciare a drepturilor pretinse a fi lezate, sunt acceptabile în interesul unei bune administrări a justiţiei, urmărind un scop legitim de a asigura securitatea raporturilor juridice şi protejarea persoanelor ce ar putea fi acuzate împotriva învinuirilor lipsite de actualitate (*stale claim*) susceptibile de a provoca dificultăţi în eliminarea şi preîntâmpinarea actelor de injustiție.

Instituirea exigenţelor de admisibilitate nu urmăresc restrângerea accesului liber la justiţie, de care, în mod evident, cel interesat beneficiază în condiţiile legii, ci exclusiv instaurarea unui ordini juridice indispensabile circuitului constituţional prevăzut în art. 20 din Constituţie, prevenindu-se, astfel, abuzurile şi asigurându-se protecţia drepturilor şi intereselor legitime ale celorlalte părţi.

Astfel, sub aspect procesual, accesul liber la justiţie se materializează în prerogativele pe care le implică dreptul la acţiune, ca aptitudine legală ce este recunoscută de ordinea juridică oricărei persoane fizice sau juridice care pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenţei sau inexistenţei unui drept.

Prin urmare, în condițiile în care acţiunea în obligare nu întrunește condițiile procedurale pentru a fi apreciată ca fiind admisibilă, instanţa de judecată nu va purcede la examinarea şi soluționarea fondului cauzei de contencios administrativ în obligare la acţiunea reclamantului, deoarece chestiunile de procedură preced fondul acţiunii în contenciosul administrativ.

Raportînd normele de drept sus-indicate circumstanțelor cauzei, Completul judiciar conchide că instanța de fond în mod legal a constatat inadmisibilitatea acțiunii înaintate de *****.

Astfel, din considerentele menţionate şi având în vedere că nu au fost constatate careva temeiuri de fapt şi de drept, doveditoare a ilegalităţii încheierii contestate şi care ar duce la casarea acesteia, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ ajunge la concluzia de a respinge recursul ca fiind neîntemeiat şi de a menţine încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 22 februarie 2024, ca întemeiată şi legală.

În conformitate cu prevederile art. 243 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

D E C I D E:

Se respinge recursul declarat de către *****.

Se menţine încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 22 februarie 2024.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Preşedintele şedinţei, judecătorul Sîrbu Victoria

Judecătorii: Braga Angela

Negru Veronica